

Rozvoj percepce na prvopočáteční psaní a čtení, hry a cvičení pro jejich rozvoj. Školní zralost.

Metody výuky elementárního psaní

Literatura a odkazy:

FABIÁNKOVÁ, B., HAVEL, J., NOVOTNÁ, M. *Výuka čtení a psaní na 1.stupni základní školy*. Brno 1999

FASNEROVÁ, M. *Prvopočáteční čtení a psaní*. Praha: Grada 2018

TOMÁŠKOVÁ, I. *Rozvíjíme předčtenářskou gramotnost v mateřské škole*. Praha: Portál 2015

MIČÁKOVÁ, R. *Grafomotorika a počáteční psaní*. Grada 2009

VODIČKA, I. *Nechte leváky drápat*. Praha: Portál 2015

Studijní materiál

Na výuku čtení má vliv

-
-
-

Co vyžaduje kvalitní čtení

Bohatou slovní zásobu (aktivní i pasivní)

Percepční vyspělost

Kognitivní činnosti ovlivňující čtení:

- paměť
- myšlení
- představivost a fantazie

Zrakové vnímání

Pro čtenářství je důležité rozvíjet:

- zraková diferenciac
- zraková paměť
- zraková analýza a syntéza
- cvičení očních pohybů

Potíže díky oslabení zrakového vnímání:

-

Sluchové vnímání

Sluch – předpoklad pro dobrou orientaci v prostoru, osvojení řeči, pochopení pojmů, rozvoj komunikace.

- sluchová diferenciacce
- sluchová paměť
- sluchová analýza a syntéza
- vnímání a reprodukce rytmu

Potíže díky oslabení sluchového vnímání

-

Rozvoj hmatu

- dovednost hmatat prsty
- hmatová citlivost
- smysl pro poznání detailů
- rozvoj hmatové pozornosti

Potíže při oslabení hmatového vnímání

-

Orientace v prostoru, vnímání prostoru

Je potřebné k

- orientaci v knížce, čtení zleva doprava, shora dolů..

Upevňujeme v každodenních činnostech

- nahoře, dole, nad, pod, vedle, vpředu, vzadu, vlevo, vpravo

(popis obrázku, kresba, pozorování, orientace v okolí, cesty...)

Nedostatečně rozvinutá orientace v prostoru

-

Vnímání času

- důležité při plánování činností, rozvržení úkolů
- rituály
- správný postup činností
- pořadí písmen a učení abecedy, číselné řady, násobilky apod.

Nedostatečné vnímání času

-

Rozvoj představivosti a fantazie

Představy zrakové, sluchové, dotykové, představy chladu, tepla, bolesti, pohybu apod.

Velmi důležitá role představ v dětském věku – pomáhá pochopit souvislosti, rozvíjí kreativitu

Rozvoj paměti

Paměť – proces zapamatování, uchovávání a znovuvybavování psychických zážitků a motorických úkonů

Je významná z hlediska učení, získávání vědomostí, dovedností, návyků, závisí na ní rychlost a kvalita učení a vykonávání všech činností

Tři fáze paměti:

- zapamatování
- podržení v paměti a zapomínání
- vybavení

V předškolním věku převládá paměť mechanická (říkadla...), logická není rozvinutá.

Rozvoj myšlení

Myšlenková činnost probíhá jako řešení jednotlivých úloh a zadaných problémů.

- pochopit, zformulovat, vyřešit

Úrovně myšlení

- názorně – činnostní
- názorně – obrazné
- slovně – logické myšlení

Rozvoj motoriky a grafomotoriky

Rozvoj hrubé, jemné motoriky

Kresba a malba

Důležité – vést ke špetkovitému držení tužky, zajistit vhodné psací a kreslicí potřeby
Lateralita

Řečové dovednosti

Jak rozvíjíme:

- naslouchání
- vzájemná komunikace
- správný řečový vzor
- čtení pohádek a příběhů
- vyprávění nad obrázky
- učení říkadel
- komentování veškerých činností

Školní zralost

Tělesný vývoj a zdravotní stav dítěte

Poznávací a kognitivní zralost

Pracovní předpoklady a návyky

Emoční, motivační a sociální zralost

Legislativa

§ 36(školský zákon)

(3) Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen odklad. Dítě, které dosáhne šestého roku věku v době od září do konce června příslušného školního roku, může být přijato k plnění povinné školní docházky již v tomto školním roce, je-li přiměřeně tělesně i duševně vyspělé a požádá-li o to jeho zákonný zástupce. Podmínkou přijetí dítěte narozeného v období od září do konce prosince k plnění povinné školní docházky podle věty druhé je také doporučující vyjádření školského poradenského zařízení, podmínkou přijetí dítěte narozeného od ledna do konce června doporučující vyjádření školského poradenského zařízení a odborného lékaře, která k žádosti přiloží zákonný zástupce.

(4) Zákonný zástupce je povinen přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce, a to v době od 1. dubna do 30. dubna kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku.

§ 37 (školský zákon)

Není-li dítě tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce dítěte v době zápisu dítěte k povinné školní docházce podle § 36 odst. 4, odloží ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok, pokud je žádost doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení, a odborného lékaře nebo klinického psychologa.

Metody prvopočátečního psaní Žáci se SPU - dysgrafie.

Znaky písma

Kvalitativní

Kvantitativní

Současná výuka počátečního psaní – RVP ZV

Písemný projev (RVP ZV 1.-5.ročník)

- základní hygienické návyky
- technika psaní
- žánry písemného projevu

Etapy výuky psaní při analyticko - syntetické metodě

1. Období přípravných cviků na psaní (předslabikářové období)
2. Období vlastního nácvičku písma (slabikářové období)
3. Období zdokonalování rukopisu (poslabikářové období)

Výuka psaní při genetické metodě

1. Cviky na uvolnění ruky

2. Procvičování ruky psaním tiskacího písma a slov
3. Psaní psacího písma

CO JE JINAK?

analyticko-syntetická metoda	genetická metoda
<p>SLABIKOVÁNÍ Nejdříve děti z hlásek skládají slabiku, skládáním slabik vzniká slovo, např.: T- E = TE, T - A = TA, TE + TA = TETA.</p>	<p>HLÁSKOVÁNÍ, ČTENÍ CELÉHO SLOVA NAJEDNOU Čteme po hláskách celé slovo najednou, neslabikujeme! T- E -T -A = TETA.</p>
<p>4 TVARY PÍSMEN NAJEDNOU děti se hned učí 4 tvary písmen</p>	<p>JEN VELKÁ TISKACÍ PÍSMENA děti se učí nejdříve jen jeden tvar písmen (velká tiskací)</p>
<p>KRÁTKÁ DOBA NA UVOLNĚNÍ RUKY uvolňovací cviky před psaním 3 týdny až 1 měsíc</p>	<p>DOSTATEK ČASU NA UVOLNĚNÍ RUKY uvolňovací cviky před psaním 4 - 5 měsíců</p>
<p>dlouho trvá, než jsou děti schopny číst smysluplný text</p>	<p>ČTENÍ S POROZUMĚNÍM děti od počátku čtou s porozuměním, brzy se naučí číst</p>
<p>děti se více spoléhají na pomoc učitele - zapíše jim úkoly, podepíše nebo orazítkuje práce ....</p>	<p>VELKÁ MOTIVACE děti čtou velmi brzy, píší krátké vzkazy, jsou samostatnější - samy si zapisují od počátku úkoly, podepisují si své práce</p>
<p>výuka psacího písma začíná již počátkem října, kdy ruka není dostatečně uvolněná</p>	<p>výuka psacího písma začíná až kolem 2.pololetí, kdy je ruka dostatečně uvolněná</p>

Lateralita

Závisí na dominanci jedné nebo druhé mozkové hemisféry.

Typy funkční laterality:

- Praváctví (dextrie)
- Leváctví (sinistrie)
- ambidextrie (tj. nevyhraněná lateralita)

Druhy psacích cvičení

- Opis
- Přepis
- Diktát
- Autodiktát

DYSGRAFIE

Je to porucha psaní, která postihuje grafickou stránku písemného projevu, tedy *čitelnost a úpravu*. Je vázána na estetickou úroveň psaní.

Projevuje se v následujících oblastech:

- obtíže v zapamatování *tvarů písmen*, jejich napodobování;
  - písmo je příliš velké/ malé, často *obtížně čitelné*;
  - *nestejná velikost* grafémů;
  - opačný *sklon* písma;
  - neschopnost udržet písmena na řádku;
  - *neupravený písemný projev* – časté škrtní, přepisování písmen;
  - neúměrně *pomalé tempo* psaní;
  - křečovitě *držení psacího náčiní*, neúměrný přtlak;
  - písácký výkon vyžaduje neúměrně mnoho energie, vytrvalosti a času.
-
- *poruchy koordinace* pohybů (hrubá i jemná motorika);
  - poruchy rovnováhy;
  - sekundárně se buduje *nechuť k motorickým činnostem*;
  - porucha *vnímání vlastního tělesného schématu*;
  - neschopnost adekvátně napodobit daný pohyb.